

Opleidingsschool Mijnplein-KPZ:

“De stage-leergroep is een onlosmakelijk onderdeel van onze opleidingsscholen”

Interview met Maarten Bauer (voorzitter CvB Mijnplein)

Maarten Bauer (Voorzitter CvB mijnplein)

Opleidingsschool Mijnplein-KPZ in Overijssel is een samenwerkingsverband van 22 basisscholen en de Katholieke Pabo Zwolle. Mijnplein-KPZ heeft gekozen voor het concept van de stage-leergroep. De leergroep bestaat uit 1^e, 2^e, 3^e en 4^e jaars studenten en wordt aangestuurd door een 4^e jaars student en de stagecoördinator van de school.

De Katholieke Pabo Zwolle (KPZ) en haar partners, waaronder Mijnplein met 22 scholen in Salland, behoren tot de ‘founding fathers’ van het werkplekleren in Nederland. In 2009 ging Opleidingsschool Mijnplein-KPZ van start met zes opleidingsscholen die met een stage-leergroep gingen werken. Twee deelnemende scholen bereiden zich sinds 2010 voor op de erkende status van academische opleidingsschool. In de loop der jaren is Opleidingsschool Mijnplein-KPZ uitgebreid tot 12 opleidingsscholen. Rond het opleiden in de school is hier inmiddels een rijke, opbrengstgerichte cultuur ontstaan.

“Toen ik zelf op de pabo zat, had ik les van een vooruitstrevende docent. We moesten onderzoek uitvoeren op een school en aanbevelingen doen. Daardoor leerden we na te denken over de vraag waarom de dingen lopen zoals ze lopen en wat je nodig hebt om dat te veranderen. Daar heb ik m’n leven lang plezier van gehad, ook in het bestuurlijke werk. De man was zijn tijd ver vooruit als het gaat om onderzoekend leren. Hij zei ook altijd: ‘Onderwijsontwikkeling gaat met kleine stapjes. Een groot vergezicht is belangrijk, maar je komt er met kleine stapjes’. Kleine stapjes over vele jaren brengen duurzame ontwikkeling.”

Waarom OIDS?

“Toen ik drie jaar geleden aan deze baan begon, lag onder meer het dossier ‘Opleiden in de school’ (OIDS) op tafel. Dat was een moeilijk te doorgronden dossier, omdat er veel verschillende mensen op verschillende niveaus en twee organisaties (Mijnplein en KPZ) bij betrokken waren. Uiteindelijk heb ik voor Mijnplein op papier gezet waarom we kiezen voor OIDS. Wij doen dit opdat de kinderen op onze scholen uitstekend onderwijs krijgen, zodat zij er beter van worden. Dat zal morgen niet gerealiseerd zijn. OIDS moet er toe leiden dat het onderwijs stapsgewijs beter wordt. Het sterke van OIDS is dat de school, de student én de pabo samen nadenken en concrete acties ondernemen om een onderdeel van de betreffende school te verbeteren. Daar heeft zowel de school, de leerkracht als de student baat bij, en onderaan de streep vooral de leerling. Wie als student de mogelijkheid heeft om mee te denken over de schoolontwikkeling, ontwikkelt voor zijn leven de vaardigheid om na te denken over de verbetering van het curriculum en de schoolorganisatie.”

Stage-leergroep

“In het samenwerkingsverband Mijnplein – KPZ werken we met het systeem van de stage-leergroep. De stage-leergroep bestaat uit 1^e, 2^e, 3^e en 4^e jaars studenten en wordt aangestuurd door een 4^e jaars student en de interne stagecoördinator van de school. Ook kunnen er studenten van het ROC bij betrokken zijn. Omdat dit voor de 4^e jaars student zijn afstudeeropdracht is, heeft hij baat bij een goed lopende stage-leergroep. Hij moet studenten voor zijn onderzoek inzetten, aansturen en begeleiden. Dat zijn belangrijke en andere vaardigheden dan de reguliere onderzoeksvaardigheden.”

Opbrengsten

“De school is de opdrachtgever van de student. Scholen kunnen een opdracht formuleren binnen de drie domeinen taal, onderwijsinnovatie en *science*. Je ziet hele verschillende projecten. Op een van onze academische basisscholen waar de resultaten op begrijpend lezen achterbleven bijvoorbeeld, heeft de stage-leergroep gedurende drie jaar onderzoek gedaan naar een nieuwe didactiek voor begrijpend lezen in de bovenbouw. Doordat de stage-leergroep meerdere jaren aan zo’n onderzoek werkt, worden het thema en de nieuwe kennis geborgd in de school.

Hier geldt het ‘feest der herhaling’, een van de basisprincipes van onderwijsontwikkeling. Op een andere school heeft de stage-leergroep een spelobject gemaakt voor het schoolplein. Doel was om in het kader van de sociaal-emotionele ontwikkeling het buitenspelen van de leerlingen leuker te maken.

Naast de inhoudelijke opbrengsten, zie ik veel nevenresultaten van OIDS. Het werkplezier van studenten en leerkrachten is er echt door vergroot. Maar ook de lerende cultuur van de organisatie wordt versterkt: onze tweede academische opleidingsschool bekijkt bijvoorbeeld of ze gebruik kan maken van de resultaten van het onderzoek naar begrijpend lezen dat op de collegaschool is uitgevoerd.”

Ingebed

“De stage-leergroep is een onlosmakelijk onderdeel geworden van onze opleidingsscholen. Van onze 22 scholen zijn er tien werkplekopleidingsscholen, tien opleidingsscholen en twee academische opleidingsscholen. De scholen weten dat een goed lopende stage-leergroep een meerwaarde is voor de eigen schoolontwikkeling. Met een stage-leergroep veranderen er in positieve zin dingen in de school. Met de subsidie ‘Opleiden in de school’ faciliteren we de (academische) opleidingsscholen en twee bovenschoolse functionarissen die de stage-coördinatoren aansturen. Op de vraag of we daarmee door willen gaan als de subsidie zou wegvallen, antwoordden de directeuren volmondig met ‘Ja’. Er was geen discussie, het zit in de genen van onze organisatie.”

Kennis halen

“Je krijgt nieuwe kennis binnen door goed door het raam naar buiten te kijken. Wat is er buiten aan de hand? En wat kunnen we daar halen om de eigen organisatie te versterken en antwoorden te krijgen op de vragen van de scholen? Je moet blijven kijken hoe je kennis kan inbedden in je eigen organisatie, of die kennis nu afkomstig is uit academische kring of van de bakker om de hoek. In het eerste geval heb je academische kennis nodig, in het andere geval heb je baat bij praktijkkennis. Wij willen in onze organisatie zo breed mogelijk over kennis beschikken, want we hebben veel kleine scholen, waarvan we niet kunnen verwachten dat ze alles weten. Je moet dus naar nieuwe vormen zoeken en dan kom je al gauw terecht bij kennisdelen en samen kennis ontwikkelen. Onderwijs is een belangrijke kennismarkt in de samenleving en er zit heel veel kennis bij leerkrachten. We proberen die interne kennis beschikbaar en toegankelijk te maken, met elkaar te delen en te koppelen aan de kennis van buiten.”

Kennis delen

“Het strategisch beleidsplan 2007-2012 had als motto ‘Samen lerend onderweg’. Drie jaar geleden hebben wij stappen gemaakt in het kennisdelen binnen onze organisatie. Alle lagen van de organisatie zijn nu betrokken bij het leren van en met elkaar. De focus ligt nadrukkelijker op inhoudelijke onderwijsverbetering. We pakken met alle scholen de verbetering van een vakgebied op en gebruiken dat als vliegwiel voor het onderzoeken en leren van elkaar. Daarnaast is er veel minder vrijblijvendheid. Het is in deze organisatie geen discussie meer dat je met je school participeert in de professionele leergemeenschappen.

Wij hebben een bovenschools scholingsbudget onder meer voor specialisten, zoals de taalcoördinator. Voorwaarde is altijd dat anderen gebruik moeten kunnen maken van jouw opgedane kennis. De taalspecialist van school a moet bereid zijn om zijn kennis ook in te zetten op school b of c. Dat bij een directeuren-tweedaagse ook adjunct-directeuren en intern begeleiders aanschuiven, illustreert dat we het leren van elkaar breder inzetten en dat directeuren veranderingen niet alleen hoeven te dragen.”

Haarlemmerolie

“Dankzij OIDS kunnen we nu ook gebruikmaken van de regeling ‘Versterking samenwerking lerarenopleidingen en scholen 2013–2016’. Wij zetten die middelen in voor de ontwikkeling van professionele leergemeenschappen op de scholen. Scholen krijgen 20 dagen per jaar om mensen vrij te roosteren voor een onderwerp van de professionele leergemeenschap. Een leerkracht uit groep 4 kan zich bijvoorbeeld twee dagen bezighouden met begrijpend lezen. De directeur is vrij in de besteding van het budget en kan er creatief mee omgaan. We faciliteren in het kader van de regeling ook een scholing tot taal- of rekenspecialist, steeds met de bedoeling dat het bijdraagt aan het onderzoeken en leren van elkaar binnen en tussen de scholen. De uren zijn de Haarlemmerolie in de machine. De scholen moeten de middelen doelgericht inzetten en moeten verantwoorden wat ze ermee hebben gedaan. Er zitten geen restricties aan, iedereen weet waar het voor is.”

Penvoerder

“In het construct van OIDS is het van belang dat de schoolbesturen penvoerders zijn en zodoende verantwoordelijk zijn voor de aansturing en voor de inzet van de middelen. Dat betekent ook dat het schoolbestuur goed moet nadenken over het opleiden in de school. Als de pabo de penvoeder is, krijg je een aanbodgestuurd systeem. Doen jullie nu wat ik vraag of moeten wij uitvoeren wat jullie hebben bedacht? Doordat we moeten aangeven wat we willen, denken we ook op samenwerkingsverbandniveau steeds na over de vraag hoe we kwaliteitsverbetering kunnen bewerkstelligen. Als het gaat om curriculumontwikkeling of over de inhoud van het onderwijs, hoort het primaat te liggen bij de mensen in het primair onderwijs. Ontneem je het schoolbestuur het penvoerderschap, dan ontnem je het bestuur het eigenaarschap.”

Lange-afstandswandelen

“Mijnplein en de Katholieke Pabo Zwolle hebben zes jaar lang doorgebouwd aan het opleiden in de school, met een duidelijke koers. Daardoor hebben we goede resultaten bereikt en heeft ons onderwijs een kwalitatief hoog niveau. Daar willen we mee doorgaan en OIDS is een belangrijke hoeksteen van dat proces. Mocht de OIDS-financiering wegvallen, dan mag het niet zo zijn dat we van het begin af aan weer moeten gaan opbouwen. Waarom is het wandelen in Nederland zo populair geworden? Dat komt door het Pieterpad, een lange-afstandswandelpad van Pieterburen naar de Sint-Pietersberg. Een kort wandelpad had die populariteit nooit kunnen veroorzaken.”

Ontwikkelingswerk

“We zijn goed in het genereren en beschikbaar stellen van kennis. Maar hoe komt het nu dat de nieuwe kennis zo lastig op andere plaatsen wordt toegepast? Je kunt kennis niet zomaar overplaatsen, maar het komt vaak voor dat op plek b bijna hetzelfde onderzoek plaatsvindt als op plek a, terwijl plek b de kennis van plek a zo kan gebruiken. Misschien moet je eens experimenteren met de gedachte om de oplossingen van plek a daadwerkelijk op plek b te laten toepassen door de mensen van plek a. Iets meer ontwikkelingswerk in het onderwijs is misschien geen gek idee.”

Interview en fotografie: Roger Meijer